

«Հաստատված է՝»

ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի օպերատիվ-հետախուզական գործունեության և քրեագիտության ամբիոնի 31.08.2020թ-ի նիստում, արձանագրություն թիվ 1 ամբիոնի պետ, ոստիկանության գնդապետ Մ.Սեմերջյան

**ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐ
ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ**

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	Դատական փորձաքննություն 2
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ	
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Մագիստրատուրա, հեռակա ուսուցում
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Մագիստրոս
ԱՄԲԻՈՆ	Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության և քրեագիտության ամբիոն E-mail: OHGKRIM@mail.ru
ՀԵՂԻՆԱԿ/ՆԵՐ	Բ.Ալեքսանյան, Ս.Ասլանյան E-mail: benik1962@mail.ru, հեռ 091-35-83-13 E-mail: aslanyan.sona@gmail.com հեռ 091-40-27-30
ՈՒՍ.ՏԱՐԻ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ	Մագիստրոս

ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ	3 (երեք)
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄ ԵՎ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	«Դատական փորձաքննություն» դասընթացի ընդհանուր ծավալը կազմում է 90 ժամ, որից 12 դասախոսություն, 2 սեմինար, 76 ինքնուրույն աշխատանք: Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված ժամերին սովորողը կատարում է գրականության ընթերցում և մշակում, վերլուծական, հետազոտական աշխատանք, դասախոսի հանձնարարությամբ կարող է գրել ռեֆերատներ և էսսեներ, պատրաստվում է հաջորդ դասին: Լսարանային դասերը կայանում են շաբաթը մեկ անգամ՝ 80 րոպե տևողությամբ: Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով:
ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ	Դասընթացը կառուցվում է «ՀՀ քրեական դատավարություն», «Կրիմինալիստիկա», «Դատական փորձաքննություններ» դասընթացների իմացության վրա:
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	
ՆՊԱՏԱԿ ԽՆԴԻՐ/ՆԵՐ	Դասընթացի նպատակն է սովորողներին հաղորդել համապարփակ տեսական գիտելիքներ և ձևավորել կարողություններ դատական փորձաքննության առանձին տեսակների համար բնորոշ օբյեկտների, բնութագրական հատկանիշների և դրանց օգնությամբ լուծման ենթակա հարցերի հնարավոր շրջանակի վերաբերյալ: Դասընթացի խնդիրներն են՝ 1. ներկայացնել սննդային, թելքաբնույթ օբյեկտների և նավթամթերքների ու վառելիքա-քսանյութերի, ապակու, պոլիմերային նյութերի և դրանցից պատրաստված իրերի, մետաղների և համաձուլվածքների (մետաղագի-

		տական) փորձաքննությունների հասկացությունը և ընդհանուր դասակարգումը, 2. պարզաբանել դատաբժշկական գործունեության իրավական, դատավարական և կազմակերպչական հիմունքները, 3. ուսումնասիրել մեխանիկական վնասվածքների դեպքում դատաբժշկական փորձաքննության հնարավորությունները, 4. վերլուծել դիակի դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները, 5. ուսումնասիրել տուժածների, կասկածյալների և մեղադրյալների (կենդանի անձանց), բարձր և ցածր ջերմաստիճանների, տեխնիկական և մթնոլորտային, էլեկտրահարության, ճառագայթային էներգիայի, քիմիական ներգործության հետևանքով առաջացած վնասվածքների և մահվան, դատաբժշկական փորձաքննության, իրեղեն ապացույցների դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները և դրանցով լուծվող հարցերը:
ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՔԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ <i>Կարողանա՝</i>		ա) բնութագրել փորձաքննության տարբեր տեսակներին բնորոշ օբյեկտների հետազոտման համար անհրաժեշտ փորձարարական նմուշներ ստանալու և դրանք պահելու պայմանները, բ) գնահատել փորձագիտական հետազոտման ընթացքում կիրառված մեթոդները: գ) տարբերել սուր, կտրող, ծակող, կոտորող գործիքներից ինչպես նաև փողադրամիջոցներից առաջացած վնասվածքների բնութագրական հատկանիշները, դ) տարբերել բարձրությունից վայր ընկնելուց առաջացած վնասվածքների բնութագրական հատկանիշները, ե) տարբերել մահվան վաղեմությանը բնորոշող հատկանիշները, զ) ճիշտ ձևակերպել կենդանի անձանց դատաբժշկական փորձաքննության հարցը, է) վերլուծել փորձագիտական հետազոտման գործընթացը, ը) տարբերել բարձր և ցածր ջերմաստիճանների, տեխնիկական և մթնոլորտային, էլեկտրահարության, ճառագայթային էներգիայի, քիմիական ներգործության հետևանքով առաջացած վնասվածքների և մահվան ազդեցության հետքերը,
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
Հիմնական		1. Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգիրք 2. Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարություն: Ընդհանուր մաս. (3-րդ հրատարակություն, լրացումներով և փոփոխություններով) – Երևանի պետ. Համալս. – Եր.: Երևանի համալս. հրատ., 2004 – 416 էջ 3. Կրիմինալիստիկա: Բուհական դասագիրք /Լևոն Օհանյան. – 2-րդ հրատ.՝ փոփոխ. և լրաց. – ԵՊՀ հրատ., 2010. 512 էջ 4. Օհանյան Լևոն. Կրիմինալիստիկա: – Երևանի պետ. Համալս. – Եր.: Տիգրան Մեծ հրատ., 2004 – 504 էջ 5. Կրիմինալիստիկա: ՈՒս. Ձեռնարկ /Ա.Հ. Բախշինյան, Բ.Զ. Ալեքսանյան, Ս.Ա. Մարգարյան. – Եր.: Հեղինակային հրատարակություն, 2003. – 228 էջ 6. Винберг А.И. , Малаховская Н.Т. Судебная экспертиология. В. , 1979.

	7. Словарь основных терминов судебных экспертиз. М. ВНИИСЭ, 1980. 8. Орлов Ю.К. Производство экспертизы в уголовном процессе. М.: ВЮЗИ, 1982. 9. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. От теории к практике. М.: ЮЛ, 1988. 10. Белкин Р.С. Криминалистика. Краткая энциклопедия. М.: РЭ, 1989. 11. 2001. – 288с 12. Շ.Ա.Վարդանյան, Վ. Լ. Հայրապետյան «Դատական բժշկություն» 1995թ. 13. И.В. Виноградов, В.В.Томилин «Судебная медицина» 1993г. 14. А. В. Датий 'Судебная медицина и психиатрия' 2007г. 15. В. И. Акопов < Судебная медицина в вопросах и ответах>1998г. 16. Մ. Ա. Մելիք-Փաշայան, Վ.Հ.Հովհաննիսյան 'Հոգեբուժություն' 1984
Լրացուցիչ	1. Лифшиц Е.М. , Михайлов В.А. Назначение и производство экспертизы. В.: ВСШ МВД РФ 1977. 2. Орлов Ю.К. Заключение эксперта и его оценка / по уголовным делам /. М.: Юрист, 1995. 3. Криминалистические экспертизы, выполняемые в органах внутренних дел. Библиотека следователя. М.: ЭКЦ МВД РФ, 1992. 4. Назначение и производство судебных экспертиз. М.: ЮЛ, 1988. 5. Справочник следователя. Практическая криминалистика: подготовка и назначение судебных экспертиз. Вып.3. М., Российское право, 1993. 6. Особенности исследования некоторых объектов традиционной криминалистической экспертизы /Снетков В.А./ М.: ЭКЦ МВД РФ, 1993 7. Криминалистическая экспертиза: возникновение, становление и тенденции развития. М.: ЮИ МВД РФ, 1994. 8. Рекомендации по назначению судебных экспертиз. С.: МВД РФ, 1995. 9. Росинская Е. Р. Судебная экспертиза в гражданском, административном и уголовном процессе. М.: НОРМА. 2005 10. Н. М. Жариков, Л. Г. Урсова, Д. Ф. Хритинин 'Психиатрия' 1995г. 11. Збигнев Старович 'Судебная сексология'1991г. 12. Н. М. Жариков, Ю. Г. Тпольнин 'Психиатрия' 2000г. 13. А. И. Минко, И. В. Линский 'Наркология'. Новейший справочник 2004г. 14. Г. Каплан, Б. Седок 'Клиническая психиатрия' 2000г. 15. Б. В. Шестакович 'Судебная психиатрия' 1997 А. В. Датий 'Судебная медицина и психиатрия' 2007г.

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԻԻՉՆԵՐԸ ԵՎ ԿՇԻՌ	Ընթացիկ ստուգման ձևը՝ միջանկյալ 1, ստուգարք			
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ	Գնահատման արդյունարար միավոր	Գնահատականը տառանշումով	Միջանկյալ գնահատման միավոր	
		ստուգված	Հարց 1	Հարց 1
		չստուգված	2 միավոր	2 միավոր
		չներկայացած		
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ / ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐ	Սովորողը դասընթացից կարող է հանդես բերել մինչև 100% (20 միավոր) առաջադիմություն: Առաջադիմության վերջնական գնահատականը ձևավորվում է ամփոփիչ քննության արդյունքում:			
ԱՅԼ				

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	
Ներկայություն	Դասապլանի որևէ փոփոխություն նախօրոք կտեղեկացվի սովորողին: Սովորողի դասերին ներկայությունը բխում է նրա իսկ շահերից, քանի որ ներկայությունը ենթադրում է ունկընդրում, մասնակցություն քննարկումներին, չհասկացված կամ վատ հասկացված խնդիրների պարզաբանում, ինքնուրույն և գործնական աշխատանքների հանձնում: Սովորողն այս դեպքում հնարավորություն է ունենում լսել ոչ միայն ծրագրային նյութը, այլև մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին, անել ինքնուրույն դատողություններ և հայտնել սեփական տեսակետը:
Գրավոր աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներ	Գրավոր աշխատանքների ժամանակ արգելվում է ծածկագրերից օգտվել: Ծածկագրի հայտնաբերման դեպքում աշխատանքը գնահատվում է զրո միավոր:
Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքներ	Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքները անհրաժեշտ է կատարել առանց կողմնակի միջամտության և հանձնել դրանք նշված ժամանակահատվածում: Ինքնուրույն աշխատանքում արգելվում է գրագողությունը: Այլոց մտքերը օգտագործելու դեպքում ուսանողը պարտավոր է նշել աղբյուրը ըստ ընդունված ակադեմիական ձևաչափի:

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԹԵՄԱՏԻԿ ՏՐՈՇՈՒՄ

Թեմա 5 Սննդային փորձաքննություններ (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Սննդային փորձաքննությունների տեսակներն ու օբյեկտները 2. Սննդային փորձաքննություններով լուծվող հարցերը	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-2 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը:

Թեմա 6 Թելքաբնույթ օբյեկտների, նավթամթերքների և վառելիքա-քսանյութերի փորձաքննությունները (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Թելքաբնույթ օբյեկտների, նավթամթերքների և վառելիքա-քսանյութերի հասկացությունը և օբյեկտները: 2. Թելքաբնույթ օբյեկտների, նավթամթերքների և վառելիքա-քսանյութերի փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-2 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը:

Թեմա 7 Ապակու, պոլիմերային նյութերի և դրանցից պատրաստված իրերի, մետաղների և համաձուլվածքների (մետաղագիտական) փորձաքննությունները (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1, Ապակու, պոլիմերային նյութերի և դրանցից պատրաստված իրերի, մետաղների և համաձուլվածքների (մետաղագիտական) փորձաքննությունների հասկացությունը և օբյեկտները: 2, Ապակու, պոլիմերային նյութերի և դրանցից պատրաստված իրերի, մետաղների և համաձուլվածքների (մետաղագիտական) փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-2 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը:

Թեմա 8 Դատաբժշկական գործունեության իրավական, դատավարական և կազմակերպչական հիմունքները ՀՀ –ում (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցերը	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Դատաբժշկական փորձագետի իրավունքներն ու պարտականությունները: 2. Դատաբժշկական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը:	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն՝ սովորողների ուշադրությունը հրավիրելով խնդրահարույց հարցերի վրա: Հարցեր 1-3 ինքնուրույն աշխատանք՝ իրականացնել ներկայացված հարցերի մանրակրկիտ ուսումնասիրություն առաջարկվող գրականության միջոցով:

Թեմա 9 Դատաբժշկական փորձաքննությունը մեխանիկական վնասվածքների դեպքում: Դիակի դատաբժշկական փորձաքննությունը: Տուժածների, կասկածյալների և մեղադրյալների (կենդանի անձանց) դատաբժշկական փորձաքննությունը (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Սուր, կտրող, ծակող, կոտորող գործիքներից, փոխադրամիջոցներից, հրազենից արձակված կրակոցից, բուֆ գործիքների հարվածից, բարձրությունից վայր ընկնելուց առաջացած վնասվածքների փորձաքննության առանձնահատկությունները: 2. Մահվան վաղեմության որոշումը և դիակի դատաբժշկական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը: 3. մարմնական վնասվածքների բնույթի ու ծանրության աստիճանի, սեռական խնդիրների և առողջական վիճակի պարզման դատաբժշկական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:	Հարցեր 1-3 դասախոսության ընթացքում բացատրվում են թեմայում ընդգրկված հարցերը: Հարցեր 1-3 ինքնուրույն աշխատանք՝ իրականացնել ներկայացված հարցերի մանրակրկիտ ուսումնասիրություն առաջարկվող գրականության միջոցով:

Թեմա 10 Վնասվածքները և մահը բարձր և ցածր ջերմաստիճանների, տեխնիկական և մթնոլորտային էլեկտրականության, ճառագայթային էներգիայի, քիմիական ներգործության հետևանքով: Փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Վնասվածքները և մահը բարձր և ցածր ջերմաստիճանների ազդեցության հետևանքով: 2. Վնասվածքները և մահը տեխնիկական և մթնոլորտային էլեկտրականության ազդեցության հետևանքով: 3. Վնասվածքները և մահը ճառագայթային էներգիայի ազդեցության հետևանքով: 4. Վնասվածքները և մահը քիմիական ներգործության հետևանքով: 5. Փորձաքննությամբ լուծվող հարցերը:	Հարցեր 1-5 անցկացվում է դասախոսություն, որն ուղեկցվում է տարբեր տեխնիկական միջոցների ցուցադրումով: Հարցեր 1-5 ինքնուրույն աշխատանք՝ իրականացնել ներկայացված հարցերի մանրակրկիտ ուսումնասիրություն առաջարկվող գրականության միջոցով:

Թեմա 11 Մեխանիկական շնչահեղձում: Իրեղեն ապացույցների դատաբժշկական փորձաքննությունը, փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը (2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Մեխանիկական շնչահեղձման տեսակները և փորձաքննությամբ լուծվող հարցերը: 2. Արյան, սերմնահեղուկի, մազի և օրգանիզմի այլ արտաթորանքների և արտազատուկների դատակենսաբանական փորձաքննությունը:	Հարց 1-2 ինքնուրույն աշխատանք. Սովորողները ծանոթանում են անհրաժեշտ նյութերին: Հարցեր 1-2 անցկացվում է սեմինար պարապմունքն քննարկումների միջոցով:

հեռակա ուսուցման 2-րդ կուրսի «Դատական փորձաքննություն» առարկայի առաջին միջանկյալ
(ընթացիկ) քննություն

1. Դատական բժշկության առարկան, օբյեկտները, փորձաքննության օբյեկտները
2. Դատաբժշկական փորձաքննության դատավարական և կազմակերպչական հիմունքները ՀՀ-ում
3. Մահը, մահվան ընթացքը, մահվան դատաբժշկական դասակարգումը
4. Վաղ դիակային երևույթներ, դատաբժշկական նշանակությունը
5. Ուշ դիակային երևույթներ, դատաբժշկական նշանակությունը
6. Դեպքի վայրի զննությունը և դիակի առաջնային արտաքին ուսումնասիրությունը
7. Անձը չպարզված և մասնատված դիակների դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները
8. Ընդհանուր տվյալներ վնասվածքների մասին, վնասվածքների բժշկական բնութագիրը
9. Դատաբժշկական փորձաքննությունը բարձրությունից վայր ընկնելուց առաջացած վնասվածքների դեպքում
10. Փոխադրամիջոցներից առաջացած վնասվածքները, դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները
11. Հրազենային վնասվածքների, դատաբժշկական փորձաքննությունը
12. Կրակոցի հեռավորության որոշումը
13. Մեխանիկական շնչահեղձում, տեսակները
14. Կախում, խեղդում օդով, խեղդում ձեռքերով
15. Շնչառական անցքերի և ուղիների փակումից առաջացած սուր թթվածնային անբավարարություն, ջրահեղձում
16. Վնասվածքները և մահը բարձր ջերմաստիճանների ներգործությունից
17. Վնասվածքները և մահը ցածր ջերմաստիճանների ներգործությունից
18. Դատաբժշկական թունաբանություն: Թույնը և նրա ներգործության պայմանները
19. Վնասվածքները և մահը տեխնիկական և մթնոլորտային էլեկտրականության ներգործությունից
20. Դիակային երևույթներ

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի մագիստրատուրայի
հեռակա ուսուցման 2-րդ կուրսի «Դատական փորձաքննություն» առարկայի ստուգարքի

1. Դատական փորձաքննության հասկացությունը:
2. Դատափորձագիտական հետազոտության առարկան և մեթոդիկան:
3. Դատափորձագիտական հետազոտության օբյեկտները:
4. Դատական փորձաքննությունների ընդհանուր դասակարգումը:
5. Հետազոտման ենթակա նմուշների տեսակները և դրանց ստացման կարգը:
6. Քննիչի որոշումը փորձաքննություն նշանակելու մասին:
7. Դատական փորձաքննության կատարման կարգը և կազմակերպման հիմունքները:
8. Փորձագետը և նրա լիազորությունները:
9. Մասնագետը և նրա լիազորությունները:
10. Կրկնակի և լրացուցիչ փորձաքննություններ:
11. Հանձնաժողովային և համալիր փորձաքննություններ:
12. Բազմօբյեկտ և բարդ փորձաքննությունների կատարման առանձնահատկությունները:
13. Փորձագիտական հետազոտումների գործընթացը:
14. Փորձագետի եզրակացության կառուցվածքը:
15. Փորձագետի եզրակացությունը որպես ապացույցի աղբյուր և դրա գնահատումը:
16. Ավտոտեխնիկական փորձաքննությունների նպատակը և օբյեկտները:
17. Ավտոտեխնիկական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
18. Էլեկտրոտեխնիկական փորձաքննությունների նպատակը և օբյեկտները:
19. Էլեկտրոտեխնիկական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
20. Դատահաշվապահական փորձաքննությունների նպատակը, տեսակները և օբյեկտները:
21. Դատահաշվապահական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
22. Դատաապրանքագիտական փորձաքննությունների նպատակը և օբյեկտները:
23. Դատաապրանքագիտական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
24. Շինարարատեխնիկական փորձաքննությունների նպատակը և օբյեկտները:
25. Շինարարատեխնիկական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
26. Հրդեհատեխնիկական փորձաքննությունների խնդիրները, համեմատական հետազոտման նմուշները:
27. Հրդեհատեխնիկական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
28. Լաքաներկող նյութերի և պատվածքների փորձաքննությունների նպատակը և օբյեկտները:
29. Լաքաներկող նյութերի և պատվածքների փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
30. Թմրեցուցիչ և խիստ ներգործող նյութերի փորձաքննությունների խնդիրները և օբյեկտները:
31. Թմրեցուցիչ և խիստ ներգործող նյութերի փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
32. Օծանելիքների և դիմահարդարման միջոցների փորձաքննությունների խնդիրները և օբյեկտները:
33. Օծանելիքների և դիմահարդարման միջոցների փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
34. Սննդախոհարարական փորձաքննությունների տեսակները և օբյեկտները:
35. Սննդախոհարարական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
36. Թելքաբնույթ օբյեկտների փորձաքննությունների հասկացությունը և օբյեկտները:
37. Թելքաբնույթ օբյեկտների փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
38. Նավթամթերքների ու վառելիքա-քսանյութերի փորձաքննությունների հասկացությունը և օբյեկտները:
39. Նավթամթերքների ու վառելիքա-քսանյութերի փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
40. Ապակու և դրանից պատրաստված իրերի փորձաքննությունների հասկացությունը և օբյեկտները:
41. Ապակու և դրանից պատրաստված իրերի փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
42. Պոլիմերային նյութերի և դրանցից պատրաստված իրերի փորձաքննությունների հասկացությունը և օբյեկտները:

43. Պոլիմերային նյութերի և դրանցից պատրաստված իրերի փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:
44. Մետաղների և համաձուլվածքների (մետաղագիտական) փորձաքննությունների հասկացությունը և օբյեկտները:
45. Մետաղների և համաձուլվածքների (մետաղագիտական) փորձաքննություններով լուծվող հարցերը:

«Հաստատված է՝»

**ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի օպերատիվ-
հետախուզական գործունեության և քրեագիտության ամբիոնի
31.08.2020թ-ի նիստում, արձանագրություն թիվ 1
ամբիոնի պետ, ոստիկանության գնդապետ**

Մ.Սեմերջյան

**ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐ
ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ**

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	Դատական փորձաքննություն
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ	
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Մագիստրատուրա (հեռակա ուսուցում)
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Մագիստրոս
ԱՄԲԻՈՆ	Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության և քրեագիտության ամբիոն E-mail: OHGKRIM@mail.ru
ՀԵՂԻՆԱԿ/ՆԵՐ	Բ.Ալեքսանյան, Ս.Ասլանյան E-mail: benik1962@mail.ru, հեռ 091-35-83-13 E-mail: aslanyan.sona@gmail.com հեռ 091-40-27-30
ՈՒՍ.ՏԱՐԻ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	2-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ	Մագիստրոս

ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ	3 (երեք)
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄ ԵՎ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	«Դատական փորձաքննություն» դասընթացի ընդհանուր ծավալը կազմում է 90 ժամ, որից 6 դասախոսություն, 2 սեմինար, 74 ինքնուրույն աշխատանք: Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված ժամերին սովորողը կատարում է գրականության ընթերցում և մշակում, վերլուծական, հետազոտական աշխատանք, դասախոսի հանձնարարությամբ կարող է գրել ռեֆերատներ և էսսեներ, պատրաստվում է հաջորդ դասին: Լսարանային դասերը կայանում են շաբաթը մեկ անգամ՝ 80 րոպե տևողությամբ: Դասընթացն ավարտվում է ամփոփիչ քննությամբ:
ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ	Դասընթացը կառուցվում է «ՀՀ քրեական դատավարություն», «Կրիմինալիստիկա», դասընթացների իմացության վրա:
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	
ՆՊԱՏԱԿ	Դասընթացի նպատակն է սովորողներին հաղորդել համապարփակ տեսական գիտելիքներ և ձևավորել կարողություններ դատափորձարարական փորձաքննության հասկացության, խնդիրների, փորձաքննությունների առավել տարածված մի շարք տեսակների համար բնորոշ օբյեկտների և դրանց օգնությամբ լուծման ենթակա հարցերի հնարավոր շրջանակի վերաբերյալ:
ԽՆԴԻՐ/ՆԵՐ	1. ներկայացնել դատափորձարարական ծառայության իրավական և կազմակերպչական հիմունքները, 2. պարզաբանել հոգեախտաբանական համախտանիշները, 3. ներկայացնել ինքնասպանությունների, երեխաների և դեռահասների

	հոգեկան խանգարումներով պայմանավորված դատահոգեբուժական փորձաքննությունների առանձնահատկությունները, 4. ուսումնասիրել դատապարտյալների մոտ հոգեկան խանգարումները, 5. վերլուծել դատահոգեբանահոգեբուժական համալիր փորձաքննությունները:
ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՔԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ Կարողանա՝	ա) տարբերել պոզիտիվ և նեգատիվ համախտանիշները, բ) տարբերել հեզեշարժական գրգռվածության, ագրեսիվ վարքի, սուիցիդալ վարքի և բռնաբարության ախտանիշները, գ) տարբերել հոգեկան խանգարումների ընդհանուր բնութագրերը դատապարտյալների մեծ, ե) վերլուծել երեխաների և դեռահասների մոտ հոգեկան խանգարումների ախտանիշները, զ) տարանջատել հոգեբուժական հիվանդությունների բնութագրերը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
Հիմնական	1. Շ.Ա.Վարդանյան, Կ. Լ. Հայրապետյան 'Դատական թշկություն' 1995թ. 2. И. В. Виноградов, В. В. Томилин 'Судебная медицина' 1993г. 3. А. В. Датий 'Судебная медицина и психиатрия' 2007г. 4. В. И. Акопов < Судебная медицина в вопросах и ответах> 1998г. 5. Մ. Ա. Մելիք-Փաշայան, Վ.Հ.Հովհաննիսյան 'Հոգեբուժություն' 1984
Լրացուցիչ	1. Н. М. Жариков, Л. Г. Урсова, Д. Ф. Хритинин 'Психиатрия' 1995г. 2. Збигнев Старович 'Судебная сексология' 1991г. 3. Н. М. Жариков, Ю. Г. Тпольнин 'Психиатрия' 2000г. 4. А. И. Минко, И. В. Линский 'Наркология'. Новейший справочник 2004г. 5. Г. Каплан, Б. Седок 'Клиническая психиатрия' 2000г. 6. Б. В. Шестакович 'Судебная психиатрия' 1997 7. А. В. Датий 'Судебная медицина и психиатрия' 2007г. 8. 8. Криминалистическая экспертиза: возникновение, становление и тенденции развития. М.: ЮИ МВД РФ, 1994. 9. Рекомендации по назначению судебных экспертиз. С.: МВД РФ, 1995. 10. Росинская Е. Р. Судебная экспертиза в гражданском, административном и уголовном процессе. М.: НОРМА. 2005

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԻԻՉՆԵՐԸ ԵՎ ԿՇԻՌ	Ընթացիկ ստուգման ձևը քննություն			
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ / ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐ	Գնահատման արդյունարար միավոր	Գնահատականը տառանշումով	Միջանկյալ գնահատման միավոր	
	18-20	Գերազանց	Միջանկյալ գնահատման միավոր	
	13-17	Լավ		
	8-12	Բավարար	Հարց 1	Հարց 2
	0-7	Անբավարար	2 միավոր	2 միավոր
	0	Չներկայացած		
	Սովորողը դասընթացից կարող է հանդես բերել մինչև 100% (20 միավոր) առաջադիմություն: Առաջադիմության վերջնական գնահատականը ձևավորվում է ամփոփիչ քննության արդյունքում:			

ԱՅԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
Ներկայություն		Դասապլանի որևէ փոփոխություն նախօրոք կտեղեկացվի սովորողին: Սովորողի դասերին ներկայությունը բխում է նրա իսկ շահերից, քանի որ ներկայությունը ենթադրում է ունկընդրում, մասնակցություն քննարկումներին, չհասկացված կամ վատ հասկացված խնդիրների պարզաբանում, ինքնուրույն և գործնական աշխատանքների հանձնում: Սովորողն այս դեպքում հնարավորություն է ունենում լսել ոչ միայն ծրագրային նյութը, այլև մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին, անել ինքնուրույն դատողություններ և հայտնել սեփական տեսակետը:
Գրավոր աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներ		Գրավոր աշխատանքների ժամանակ արգելվում է ծածկագրերից օգտվել: Ծածկագրի հայտնաբերման դեպքում աշխատանքը գնահատվում է զրո միավոր:
Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքներ		Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքները անհրաժեշտ է կատարել առանց կողմնակի միջամտության և հանձնել դրանք նշված ժամանակահատվածում: Ինքնուրույն աշխատանքում արգելվում է գրագողությունը: Այլոց մտքերը օգտագործելու դեպքում ուսանողը պարտավոր է նշել աղբյուրը ըստ ընդունված ակադեմիական ձևաչափի:

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԹԵՄԱՏԻԿ ՏՐՈՇՈՒՄ

Թեմա 12 Դատահոգեբուժական ծառայության իրավական, դատավարական և կազմակերպչական հիմունքները ՀՀ-ում (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Դատահոգեբուժական փորձաքննության նշանակման հիմքերը, իրավական, դատավարական և կազմակերպչական հիմունքները ՀՀ-ում: 2. Դատահոգեբուժական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը:	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-2 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը:

Թեմա 13 Հոգեախտաբանական համախտանիշները: Ինքնասպանություններ և այլ անհետաձգելի վիճակներ հոգեբուժությունում (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Ախտանիշ, համախտանիշ, պոզիտիվ և նեգատիվ համախտանիշներ: 2. Հոգեշարժական գրգռվածություն, ագրեսիվ վարք, սուիցիդալ վարք, բռնաբարություն, թմրամիջոցներից թունավորումներ: Կանխումը, առաջին բուժօգնությունը:	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-2 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը:

Թեմա 14 Ինքնասպանություններ և այլ անհետաձգելի վիճակներ հոգեբուժությունում: Մասնավոր հոգեբուժություն, արտահոգեբուժական փորձաքննության առանձնահատկությունները: Երեխաների և դեռահասների հոգեկան խանգարումները, դատահոգեբուժական փորձաքննության առանձնահատկությունները: Հոգեկան խանգարումները դատապարտյալների մոտ: Համալիր դատական հոգեբանաբուժական փորձաքննություն: (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Հոգեշարժական գրգռվածություն, ագրեսիվ վարք, սուիցիդալ վարք, բռնաբարություն, թմրամիջոցներից թունավորումներ: Կանխումը, առաջին բուժօգնությունը: 2. Հոգեբուժական հիվանդությունների բնութագիրը: Դատահոգեբուժական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը: 3. Երեխաների և դեռահասների հոգեկան խանգարումների տեսակները: Դատահոգեբուժական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը: 4. Դատապարտյալների մոտ հոգեկան խանգարումների ընդհանուր բնութագիրը: Դատահոգեբուժական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը: 5. Համալիր դատական հոգեբանաբուժական փորձաքննության նշանակման հիմքեր: Դատահոգեբուժական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը:	Հարցեր 1-5 - անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-5 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը: Հարցեր 1-5 անցկացվում է սեմինար պարապմունքն քննարկումների միջոցով:

Թեմա 15

Մասնավոր հոգեբուժություն, արտահոգեբուժական փորձաքննության առանձնահատկությունները (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Հոգեբուժական հիվանդությունների բնութագիրը: Դատահոգեբուժական փորձաքննությամբ պարզանվող հարցերը:	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-2 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը:

Թեմա 16 Երեխաների և դեռահասների հոգեկան խանգարումները, դատահոգեբուժական փորձաքննության առանձնահատկությունները (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Երեխաների և դեռահասների հոգեկան խանգարումների տեսակները: Դատահոգեբուժական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը:	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-2 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը: Հարցեր 1-2 անցկացվում է սեմինար պարապմունք (սեմինարը կարող է անցկացվել խմբային քննարկման միջոցով):

Թեմա 17 Հոգեկան խանգարումները դատապարտյալների մոտ (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Հոգեկան խանգարումների ընդհանուր բնութագիրը: Դատահոգեբուժական փորձաքննությամբ պարզաբանվող հարցերը:	Հարցեր 1-2 անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-2 ինքնուրույն աշխատանք՝ սովորողները ծանոթանում են հանձնարարված գրականությանը: Հարցեր 1-2 անցկացվում է սեմինար պարապմունք (սեմինարը կարող է անցկացվել խմբային քննարկման միջոցով):

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի մագիստրատուրայի
հեռակա ուսուցման 2-րդ կուրսի «Դատական փորձաքննություն» առարկայի երկրորդ միջանկյալ
(ընթացիկ) քննություն

1. Դատական հոգեբուժության առարկան, խնդիրները, դատահոգեբուժական փորձաքննությունների դատավարական և կազմակերպչական հիմունքները ՀՀ-ում
2. Բժշկական բնույթի հարկադրանքի միջոցներ
3. Հոգեկան հիվանդությունների ախտանշանները
4. Շիզոֆրենիա, կլինիկական դրսևորումները
5. Շիզոֆրենիա, կլինիկական ծները, դատահոգեբուժական գնահատականը
6. Մանիակա-դեպրեսիվ պսիխոզ, մանիակալ փուլ, դատահոգեբուժական գնահատականը
7. Մանիակա-դեպրեսիվ պսիխոզ, դեպրեսիվ փուլ, դատահոգեբուժական գնահատականը
8. Գիտակցության խանգարումներ
9. Գանգուղեղային վնասվածքներ, դատահոգեբուժական գնահատականը
10. Էպիլեպսիա, կլինիկական դրսևորումները, դատահոգեբուժական գնահատականը
11. Պսիխոզեն հիվանդություններ: Նևրոզներ, դատահոգեբուժական գնահատականը
12. Պսիխոզեն հիվանդություններ: Պսիխոզների դատահոգեբուժական գնահատականը
13. Ախտաբանական աֆֆեկտ, դատահոգեբուժական գնահատականը
14. Ընկալման խանգարումները
15. Ալկոհոլամոլության, հարբածության, ախտաբանական հարբածության դատահոգեբուժական գնահատականը
16. Ալկոհոլամոլության կլինիկական դրսևորումները, դատահոգեբուժական գնահատականը
17. Ալկոհոլամոլային պսիխոզներ, դատահոգեբուժական գնահատականը
18. Թմրամամուլության տեսակները, կլինիկական դրսևորումները
19. Թունամամուլության տեսակները, կլինիկական դրսևորումները
20. Նախածերունական և ծերունական պսիխոզներ, դատահոգեբուժական գնահատականը

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի մագիստրատուրայի հեռակա ուսուցման
2-րդ կուրսի սովորողների «Դատական փորձաքննություն»
առարկայի քննության

1. Դատափորձագիտական հետազոտման առարկան, օբյեկտները և մեթոդիկան
2. Դատական փորձաքննությունների ընդհանուր դասակարգումը
3. Դատական փորձաքննության կատարման կարգը և կազմակերպական հիմունքները
4. Կրկնակի և լրացուցիչ փորձաքննություններ
5. Հանձնաժողովային և համալիր փորձաքննություններ
6. Փորձագետի եզրակացությունը որպես ապացույցի աղբյուր և դրա գնահատումը
7. Ավտոտեխնիկական և էլեկտրոտեխնիկական փորձաքննությունների նպատակը և տեսակները
8. Ավտոտեխնիկական և էլեկտրոտեխնիկական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը
9. Դատաապրանքագիտական փորձաքննությունների օբյեկտները և նպատակները
10. Դատաապրանքագիտական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը
11. Շինարարատեխնիկական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը
12. Հրդեհատեխնիկական փորձաքննությունների խնդիրները, համեմատական հետազոտման նմուշները
13. Հրդեհատեխնիկական փորձաքննություններով լուծվող հարցերը
14. Լաքաներկող նյութերի և պատվածքների փորձաքննություններով լուծվող հարցերը
15. Թմրեցուցիչ, խիստ ներգործող նյութերի և դիմահարդարման միջոցների փորձաքննությունների խնդիրներն ու օբյեկտները
16. Թմրեցուցիչ, խիստ ներգործող նյութերի և դիմահարդարման միջոցների փորձաքննություններով լուծվող հարցերը
17. Սննդային փորձաքննությունների տեսակներն ու օբյեկտները
18. Սննդային փորձաքննություններով լուծվող հարցերը
19. Թելքաբնույթ օբյեկտների, նավթամթերքների և վառելիքա-քսանյութերի հասկացությունը և օբյեկտները
20. Ապակու, պոլիմերային նյութերի և դրանցից պատրաստված իրերի, մետաղների և համաձուլվածքների (մետաղագիտական) փորձաքննությունների հասկացությունը և օբյեկտները
21. Դատական հոգեբուժության առարկան, խնդիրները, դատահոգեբուժական փորձաքննությունների դատավարական և կազմակերպչական հիմունքները ՀՀ-ում
22. Բժշկական բնույթի հարկադրանքի միջոցներ
23. Հոգեկան հիվանդությունների ախտանշանները
24. Շիզոֆրենիա, կլինիկական դրսևորումները
25. Շիզոֆրենիա, կլինիկական ձևերը, դատահոգեբուժական գնահատականը
26. Մանիակալ-դեպրեսիվ պսիխոզ, մանիակալ փուլ, դատահոգեբուժական գնահատականը
27. Մանիակալ-դեպրեսիվ պսիխոզ, դեպրեսիվ փուլ, դատահոգեբուժական գնահատականը
28. Գիտակցության խանգարումներ
29. Գանգուղեղային վնասվածքներ, դատահոգեբուժական գնահատականը
30. Էպիլեպսիա, կլինիկական դրսևորումները, դատահոգեբուժական գնահատականը
31. Պսիխոզեն հիվանդություններ: Նևրոզներ, դատահոգեբուժական գնահատականը
32. Պսիխոզեն հիվանդություններ: Պսիխոզների դատահոգեբուժական գնահատականը
33. Ախտաբանական աֆֆեկտ, դատահոգեբուժական գնահատականը
34. Ընկալման խանգարումները
35. Ալկոհոլամոլության, հարբածության, ախտաբանական հարբածության դատահոգեբուժական գնահատականը
36. Ալկոհոլամոլության կլինիկական դրսևորումները, դատահոգեբուժական գնահատականը
37. Ալկոհոլամոլային պսիխոզներ, դատահոգեբուժական գնահատականը

38. Թմրամամուլության տեսակները, կլինիկական դրսևորումները
39. Թունամամուլության տեսակները, կլինիկական դրսևորումները
40. Նախաճերմունական և ծերունական պսիխոզներ, դատահոգեբուժական գնահատականը
41. Դատական բժշկության առարկան, օբյեկտները, փորձաքննության օբյեկտները
42. Դատաբժշկական փորձաքննության դատավարական և կազմակերպչական հիմունքները ՀՀ-ում
43. Մահիլ, մահվան ընթացքը, մահվան դատաբժշկական դասակարգումը
44. Վաղ դիակային երևույթներ, դատաբժշկական նշանակությունը
45. Ուշ դիակային երևույթներ, դատաբժշկական նշանակությունը
46. Դեպքի վայրի զննությունը և դիակի առաջնային արտաքին ուսումնասիրությունը
47. Անձը չպարզված և մասնատված դիակների դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները
48. Ընդհանուր տվյալներ վնասվածքների մասին, վնասվածքների բժշկական բնութագիրը
49. Դատաբժշկական փորձաքննությունը բարձրությունից վայր ընկնելուց առաջացած վնասվածքների դեպքում
50. Փոխադրամիջոցներից առաջացած վնասվածքները, դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները
51. Հրազենային վնասվածքների, դատաբժշկական փորձաքննությունը
52. Կրակոցի հեռավորության որոշումը
53. Մեխանիկական շնչահեղձում, տեսակները
54. Կախում, խեղդում օդով, խեղդում ձեռքերով
55. Շնչառական անցքերի և ուղիների փակումից առաջացած սուր թթվածնային անբավարարություն, ջրահեղձում
56. Վնասվածքները և մահը բարձր ջերմաստիճանների ներգործությունից
57. Վնասվածքները և մահը ցածր ջերմաստիճանների ներգործությունից
58. Դատաբժշկական թունաբանություն: Թույնը և նրա ներգործության պայմանները
59. Վնասվածքները և մահը տեխնիկական և մթնոլորտային էլեկտրականության ներգործությունից
60. Դիակային երևույթներ